

- בעניין: 1. _____ אבו דהיר, ת"ז 912938784
תושב השטחים הכבושים
2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
– ע"ר 580163517
- ע"י ב"כ עוה"ד אלירן בללי (מ"ר 73940) ו/או נאסר עודה (מ"ר 68398) ו/או חוה מטרס-עירון (מ"ר 35174) ו/או סיגי בן-ארי (מ"ר 37566) ו/או ענת גונן (מ"ר 28359) ו/או דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או בנימין אחסתרובה (מ"ר 58088) ו/או עביר גיבראן-דכוור (מ"ר 44346) ו/או נדיה דקה (מ"ר 66713)
- מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית
ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח אל-דין 29, ירושלים
טל: 02-6466590; פקס: 02-6467011

המשיב

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיב והמורה לו לבוא וליתן טעם מדוע לא ישיב בדחיפות להשגה שהגיש העותר 1 בעניין מניעת יציאתו מהגדה המערבית לירדן; ומדוע לא יאפשר את יציאת העותר לחו"ל, דרך גשר אלנבי, ללא הגבלה, על מנת שיוכל להגיע אל כנס בינלאומי אליו הוזמן בתוקף תפקידו כמרצה לעיתונאות ותקשורת, שייערך באוסלו, נורבגיה, בימים 7-8 בנובמבר 2016.

בקשה לקביעת דיון דחוף

בית המשפט מתבקש לקבוע דיון דחוף לשמיעת העתירה. העותר 1 הינו מרצה לתקשורת באוניברסיטת "אל נג'אח" בשכם, שהוזמן על ידי הפקולטה לעיתונאות ותקשורת באוניברסיטת HiOA בנורבגיה, בשיתוף עם UNESCO, לכנס בינלאומי שייערך בימים 7.11.2016-8.11.2016 באוסלו, בנושא "פרקטיקות בהוראת קונפליקט, עיתונאות בזמני מלחמה ושלוש". על מנת שיוכל להגיע לכנס, עליו לצאת לירדן עד ליום 5.11.2016.

לאור זאת, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע דיון דחוף עד ליום 3.11.2016, ולמצער, להורות למשיב להגיש את תגובתו המקדמית לעתירה, שכן ייתכן שזו תייתר את הדיון בעתירה.

התשתית העובדתית

הצדדים

1. העותר 1 (להלן: **העותר**), הוא ד"ר לתקשורת, תושב השטחים הכבושים, יליד 1962, המתגורר עם אשתו וארבעת ילדיו בשכם ועובד כמרצה לתקשורת ועיתונאות באוניברסיטת "אל נג'אח" בשכם.
2. מתוקף תפקידו והכשרתו, הוזמן העותר על ידי הפקולטה לעיתונאות ותקשורת באוניברסיטת HiOA בנורבגיה, בשיתוף עם UNESCO, לכנס בינלאומי שייערך בימים 7.11.2016-8.11.2016 באוסלו, שנושאו "פרקטיקות בהוראת קונפליקט, עיתונאות בזמני מלחמה ושלוש" (להלן: **הכנס בנורבגיה**).
- העתק מהזיזה הנורבגית של העותר מצורף ומסומן **ע/1**.
- העתק מהזמנתו של העותר לכנס (באנגלית) מצורף ומסומן **ע/2**.
3. העותר מעולם לא הואשם או הורשע בדבר. למעלה מן הצורך, יצוין כי בחודש אוגוסט 2006, נעצר העותר לצרכי חקירה למשך 20 יום על ידי נציגי המשיב; וכי בחודש דצמבר 2013 זומן לחקירה כללית במת"ק באזור מגוריו. מאז לא נעצר העותר ולא נחקר, ואף נסע כשש פעמים לכנסים בחו"ל בשנים האחרונות, כשהפעם האחרונה הייתה במאי 2016, לכנס בפינלנד.
4. העותרת 2, המוקד להגנת הפרט (להלן: **המוקד**), היא עמותה רשומה שמושבה בירושלים, הפועלת לקידום זכויות האדם של פלסטינים בשטחים הכבושים.
5. המשיב הוא המפקד הצבאי, האחראי על איזור הגדה המערבית מטעמה של מדינת ישראל, המחזיקה בגדה המערבית תחת כיבוש צבאי זה למעלה מארבעים ותשע שנים.

תמצית העובדות ומיצוי ההליכים

6. ביום 13.9.2016 הגיע העותר לגשר אלנבי כדי לצאת לביקור אחרון המתגוררות בירדן. בגשר, מנעו נציגי המשיב את יציאתו בתואנה כי הוא מנוע יציאה. נמסר לו טופס השגה ריק, ונאמר לו כי ניתן להגישו רק במת"ק באיזור מגוריו, וזאת בניגוד לנהלי המשיב, המחייבים מתן אפשרות להגשת השגה בו במקום.
7. ביום 14.9.2016, עת ניגש העותר למת"ק באיזור מגוריו על מנת להגיש השגה בכדי שיוכל לנסוע לכנס במועד, סירב אחד מנציגי המשיב המשרתים במת"ק לקחת את טופס ההשגה, והעותר הופנה למשרדי הקישור הפלסטיני בשכם.
8. ביום 17.9.2016 הגיע העותר למשרדי הקישור הפלסטיני בשכם, והגיש את השגתו על מניעת יציאתו לחו"ל, בצירוף המסמכים הנוגעים להזמנתו לכנס בנורבגיה.
9. ביום 9.10.2016, משטרם התקבלה כל תשובה להשגה, פנתה נציגת המוקד בשמו של העותר למת"ק שכם באמצעות הפקס, וביקשה לוודא כי קיימת השגה בטיפול עבורו, ובמקרה שאין כזו, ביקשה כי נציגי המת"ק יראו במכתב הנשלח השגה, וכי תוסר המניעה על יציאתו על העותר לחו"ל, על מנת שלא תשלל זכותו לחופש התנועה ותפגע זכותו לחופש העיסוק; בנוסף, ביקשה לזרז את הטיפול בבקשה, נוכח מועד הכנס אליו הוזמן העותר, קרי שתינתן תשובה

בטרם יחלפו שמונת השבועות הקבועים למענה שכזה בנהלי המשיב. העתק מהבקשה נשלח אל לשכתו של קצין פניות הציבור במינהל האזרחי (להלן: **קפ"ץ מנהא"ז**), סרן אלירן ששון. אל הפניה צורף טופס טיפול בבקשה, כמתחייב מנהלי המשיב.

העתק מפנייתה של נציגת המוקד מיום 9.10.2016 מצורף ומסומן **ע/3**.

העתק מטופס הטיפול בבקשה מצורף ומסומן **ע/4**.

10. ביום 10.10.2016 התקבל במשרדי המוקד מכתב מקפ"ץ מנהא"ז, בו נמסר, להפתעת נציגי המוקד, כי "לא התקבלה בקשה במת"ק שכס".

העתק ממכתבו של קפ"ץ מנהא"ז מיום 10.10.2016 מצורף ומסומן **ע/5**.

11. ביום 13.10.2016, בעקבות תשובתו של קפ"ץ מנהא"ז, שלחה נציגת המוקד את פנייתה הראשונה בשנית אל מת"ק שכס.

12. ביום 20.10.2016 שלחה נציגת המוקד תזכורת מפורטת בעניין ההשגה אל מת"ק שכס, ובה מסרה, כי במקרה שלא יינתן מענה להשגה עד ליום 26.10.2016, תישקל פנייה לערכאות. עד עתה טרם נתקבלה תשובה לפנייה זו.

העתק מתזכורתה של נציגת המוקד מיום 20.10.2016 מצורף ומסומן **ע/6**.

13. בנסיבות אלה, משלא ניתן כל מענה להשגתו של העותר, ומכיוון שמועד הכנס קרב ובא, לא נותר לעותרים אלא לפנות לבית המשפט.

הטיעון המשפטי

חובת המשיב להשיב במהירות

14. המשיב מחויב להשיב לפנייה במהירות מכוח הדין. כלל ידוע הוא כי "החובה לפעול במהירות הראויה היא מן המושכלות הראשוניים של מינהל תקיין" (י' זמיר, **הסמכות המינהלית** (כרך ב, נב, תשנ"ו), 717). ראו בעניין זה:

בג"ץ 6300/93 **המכון להכשרת טוענות נ' השר לענייני דתות**, פ"ד מח(4) 441, 451 (1994);

בג"ץ 7198/93 **מיטראל בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר**, פ"ד מח(2) 844, 853 (1994);

בג"ץ 5931/04 **מזורסקי נ' מדינת ישראל – משרד החינוך**, פ"ד נט(3) 769, 782 (2004);

בג"ץ 4212/06 **Avocats Sans Frontieres נ' אלוף פיקוד הדרום**, תק-על 2006(2) 4751

(2006).

15. וכבר נפסק כי כאשר מדובר בזכויות אדם מקבל מושג "הזמן הסביר" משמעות מיוחדת (בג"ץ 1999/07 **גלאון נ' ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006**, תק-על 2007(2) 551, 569 (2007)); וכי בעניינים הנוגעים לזכויות אדם:

יש מקום לצפות להסדרה מהירה יותר של העניין [...] התמשכות פגיעה בזכויות

אדם מחמירה לא פעם את היקף הפגיעה ותוצאתה עלולה להיות שחיקה של

הזכות כמו גם פגיעה קשה ומתמשכת בפרט.

(בג"ץ 8060/03 קעדאן נ' מינהל מקרקעי ישראל, תק-על 2006(2) 775, 780 (2006)).

וראו גם: בג"ץ 10428/05 עליוה נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית, תק-על 2006(3) 1743, 1744 (2006); בג"ץ 4634/04 רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים, תק-על 2007(1) 1999, 2009 (2007).

16. יש לציין, כי בנהלי המשיב אין כל מענה למקרים דחופים; למשל, כאשר תושב השטחים הכבושים מתבשר כי הוא מנוע יציאה – וזאת שעה שעליו להתייצב ביעדו בחו"ל אם בשל טיפול רפואי או זימון לכנס אקדמי בחו"ל, כבמקרה דנן – עד לתאריך קרוב מסוים, קודם למועד המוגדר בנוהל המשיב למתן החלטה בהשגה להסרת מניעה.

17. במקרהו של העותר מתחדדת הבעייתיות שבנוהל, שכן רק משנדע לעותר על המניעה היה באפשרותו להגיש על כך השגה (וגם זאת בעיכוב שנגרם בשל התנהלות המשיב), כאשר נותרו רק שבעה שבועות עד לכנס שנקבע מראש, כשנוהל המשיב כאמור מגדיר שמונה שבועות למענה להשגה.

פגיעה בזכויותיו של העותר לחופש העיסוק ולפרנסה בכבוד

18. כאמור, העותר עובד כמרצה לעיתונאות ותקשורת באוניברסיטת אל נג'אח בשכם, והוא בעל תואר ד"ר בתקשורת. מובן מאליו, שמתוקף תפקידו, וכפי שארע לא פעם, עליו לצאת מעת לעת לכנסים אקדמיים בחו"ל, שתורמים ליוקרתו המקצועית, לידיעותיו, ניסיונו בתחום עיסוקו, ולעיסוקו כמרצה באוניברסיטה בה הוא מועסק.

כפי שכבר נאמר בבג"ץ 8111/96 הסתדרות העובדים החדשה נ' התעשייה האווירית לישראל בע"מ, פ"ד נח(6) 481, 540-541 (2004):

הזכות לחופש עיסוק מאפשרת לאדם לבחור היכן ישקיע את הונו האנושי. בחירה זו מושפעת משיקולים מגוונים... פגיעה בחופש העיסוק מתקיימת, לא רק כאשר נמנעת מהעובד לחלוטין הזכות לבחור את מעבידו, אלא גם כאשר זכות הבחירה שלו נפגעת, ואפילו בעקיפין. ברוח זו נפסק בבג"ץ 5936/97 ד"ר לם נ' משרד החינוך התרבות והספורט, פ"ד מג(4) 673.

"... אכן, חופש העיסוק הוא החירות של הפרט להגשים את אישיותו ולתרום את תרומתו לחברה על ידי השקעת מאמציו בעיסוק, במלאכה או במשלח יד. חירות זו נפגעת אם הסדרים (נורמטיביים או פיזיים) מונעים ממנו - במישרין או בעקיפין - מלפעול על פי רצונו ויכולתו". (פיסקה 4 לפסק דינו של הנשיא ברק).

19. וכבר נפסק בעניין הפגיעה בחופש העיסוק, כי אין להפריד בין שלילת יכולתו של אדם לעסוק במקצועו לבין פגיעה באופן מימוש העיסוק:

נדגיש כי על אף קיומה הלכאורי של הבחנה עיונית בין סוגי הפגיעה בחופש העיסוק, הרי שבחיי-המעשה ההבחנה בין שלילת עיסוק או פגיעה בכניסה לעיסוק לבין פגיעה באופן מימוש העיסוק, אינה תמיד חדה וברורה. כך למשל, יתכן כי בנסיבותיו של מקרה קונקרטי הגבלת מימוש של עיסוק תהא כה מקיפה ועמוקה, עד שחומרתה תגיע כדי שלילת עיסוק או מניעת כניסה אליו. במקרים מעין-אלה, תיבחן הפגיעה על-פי רמת בדיקה מחמירה יותר, כאמור לעיל.

(בג"ץ 4769/95 מנחם נ' שר התחבורה, פ"ד נז(1), 235, 259-260 (2002)).

20. הזכות לממש את חופש העיסוק נובעת מההכרה בכך שעבודתו של אדם היא לא רק מקור פרנסה לסיפוק צרכיו הבסיסיים למחייה. עבודתו של אדם מספקת גם את צרכיו החברתיים, האינטלקטואליים והאישיים, ולכן היא מהווה חלק אינהרנטי מהתנאים הדרושים למימוש חיים של חירות וכבוד (human dignity). הזכות להתפרנס היא בעלת חשיבות ראשונה במעלה, שכן היא מאפשרת לאדם לממש זכויות אחרות; מבין אלה, חשוב להזכיר את הזכות לדיור, הזכות לחינוך, הזכות לחיי תרבות, הזכות לרמת חיים נאותה, והזכות להתאגדות. כך צוין למשל בסעיף 6 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, סוציאליות ותרבותיות (1966) לגבי מימוש הזכות לחופש העיסוק בהקשר הדרכה והכשרה מקצועית:

The right to work... includes the right of everyone to the opportunity to gain his living by work which he freely chooses and accepts... The steps to be taken by a State Party... to achieve the full realization of this right shall include **technical and vocational guidance and training programmes**, policies and techniques to achieve steady economic, social and cultural development and full and productive employment under conditions safeguarding fundamental political and economic freedoms to the individual. (Emphasis added, E.B)

ראו לעניין זה גם:

סעיף 23(1) להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם (1948);

סעיף 5(e)(i) לאמנה בינלאומית בדבר ביעורן של כל הצורות של אפליה גזעית (1965);

סעיף 168 לאמנה לקידום התעסוקה ולמאבק נגד האבטלה של ארגון העבודה הבינלאומי (1991);

הצהרת פילדלפיה של ארגון העבודה הבינלאומי (1944);

הצהרת קופנהגן ותוכנית הפעולה שאומצה על ידי הוועידה העולמית להתפתחות חברתית (1995).

הפגיעה בזכות העותר לחופש התנועה

21. המשיב מונע מן העותר לצאת לירדן ומשם לנורבגיה. בכך נפגעת זכותו של העותר לחופש תנועה, אשר מהווה את הביטוי המרכזי לאוטונומיה של האדם, לבחירתו החופשית ולמימוש יכולותיו. חשיבותה הרבה של הזכות לחופש תנועה נעוצה בכך שחופש תנועה הוא הכוח המניע את מארג זכויותיו של האדם, והגבלתו גוררת אחריה בהכרח פגיעה בזכויות אדם נוספות הנוגעות לכל תחומי החיים.

22. במשפט הישראלי, מעוגנת הזכות לחופש תנועה בסעיף 6 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ומוכרת כזכות יסוד בסיסית, אשר עומדת בשורה הראשונה של זכויות האדם, ומצויה ברמה הגבוהה ביותר במדרג זכויות האדם בישראל (ראו למשל: בג"ץ 1890/03 עיריית בית לחם נ' מדינת ישראל, תק-על 2005(1) 1114, פסקה 15 (2005); בג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1 (1997)).

23. הזכות לחופש תנועה מהווה זכות יסוד גם במשפט הבינלאומי. במשפט זכויות האדם הבינלאומי, מעוגנת זכות זו בסעיף 12 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות

1966; בסעיף 13 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות אדם 1948; ובסעיף 2 לפרוטוקול הרביעי לאמנה האירופאית לזכויות אדם 1950. במשפט ההומניטרי הבינלאומי, מעוגנת הזכות לחופש תנועה בסעיף 35 לאמנת גינבה הרביעית (1949):

All protected persons who may desire to leave the territory... may be entitled to do so... The applications of such persons to leave shall be decided in accordance with regularly determined procedures and the decision shall be taken as rapidly as possible... if any such person is refused to leave the territory he shall be entitled to have such refusal reconsidered... [Emphasis added].

המלומד פיקטה מבהיר בפרשנותו כי :

It should be noted that the **right to leave the territory is not in any way conditional, so that no one can be prevented from leaving** as a measure of reprisals... It is therefore essential for States to safeguard the basic principle by showing moderation and **only invoking these reservations when reasons of the utmost urgency so demand.** [Emphasis added].

(Pictet J.S. Commentary: IV Geneva Convention – Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War, pp. 235-236 (Geneva, 1958)).

24. הזכות לחופש תנועה כוללת גם את **זכותו של אדם לצאת מארצו ולחזור אליה**, והיא הוכרה בהכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות אדם 1948 (סעיף (2) 13) :

13(2) Everyone has the right to leave any country, including his own, and to return to his country.

25. מקור נורמטיבי נוסף לחובת המשיב לפעול על-מנת להבטיח את מימוש זכותו של העותר לחופש תנועה מצוי בדיני הכיבוש. כמפקד השטח הכבוש, למשיב **חובה אקטיבית** להגן על זכויותיהם של התושבים, להבטיח את חייהם התקינים ולשמור על זכויותיהם **בכל תחומי החיים האזרחיים**.

סיכום של דברים

26. העותר מעוניין לצאת את ארצו על מנת השתתף בכנס בינלאומי שייערך בין התאריכים 8.11.2016-7.11.2016 בנורבגיה. אי-המענה של המשיב להשגתו הדחופה של העותר, ועצם סירובו לאפשר את יציאתו מהגדה, פוגעים קשות בזכויותיו של העותר לחופש תנועה, ולחופש העיסוק.

27. בהתעלמו מההשגה שהגיש המוקד בעניין, מונע המשיב מהעותר באופן מוחלט וגורף לצאת את ארצו. בכך הופך המשיב את העותר לכלוא בארצו.

28. זאת ועוד. המשיב לא נימק דיו את סירובו להתיר את יציאת העותר לירדן, לפיכך נאלץ העותר לפנות לבית המשפט הנכבד, מבלי שתהיה לו אפשרות של ממש לשקול לעומק את עניינו.

לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש, ולאחר שמיעת תשובת המשיב, להפכו לצו מוחלט. כמו כן מתבקש בית המשפט להשית על המשיב את הוצאות העותרים ושכ"ט עו"ד.

עתירה זו נתמכת בתצהיר שנחתם בפני עו"ד בגדה המערבית ונשלח לח"מ בפקס, בתיאום טלפוני. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל תצהיר זה, ואת יפוי הכוח שאף הוא נשלח בפקס, בהתחשב בקשיים האובייקטיביים בנוגע למפגש בין העותר לבין באי כוחו.

27 באוקטובר, 2016

אלירן בללי, עו"ד
ב"כ העותרים

[ת.ש. 10170]